

*Voordat je gaat wandelen...

Inleiding

De OV-stapper Twellose Landgoederen loopt grotendeels samen met dagwandeling (E) van het Hanzestedenpad. Je begint met een fraai uitzicht op de IJssel en de uiterwaarden. Daarna wandel je over landgoederen en langs waterlopen. Via de kern van het dorp Twello, waar je de wandeling eventueel kunt afbreken, brengt de route je weer volop in het buitengebied. Via Steenenkamer, vroeger de moestuin van Deventer, waar je met het voetveer naar het historische centrum van Deventer (Voor meer informatie tel. 0570 671 337 of rederijthuishaven.nl). Alle beschreven landgoederen worden door particulieren bewoond en zijn niet te bezichtigen.

Routebeschrijving

De beschrijving van de route is in kleinere stukken opgedeeld. De tekst van de routebeschrijving wordt afgewisseld met achtergrondinformatie over bezienswaardigheden, cultuurhistorie, natuur en landschap. Deze informatie is blauw gedrukt en wordt met nummers aangeduid. De nummers bij de tekst vind je terug op het kaartje.

Markering van de route

Het Hanzestedenpad (Streekpad 11, Doesburg-Kampen, 120 km en 10 dagwandelingen) is geel-rood gemarkeerd. Een klein deel van de route volgt het "Fliertpad", een klompenpad. In de onderstaande beschrijving van de wandeling wordt de markering als volgt weergegeven:

 Route volgt Hanzestedenpad

 Route volgt Klompenpad

Horeca onderweg

In het centrum van Deventer en na 12 km in het centrum van Twello zijn diverse horecagelegenheden.

Treinreis terug

Er vertrekken vanaf station Deventer treinen richting Zwolle (2x), richting Almelo (4x), richting Arnhem (2x) en richting Apeldoorn (4x). Actuele vertrektijden vind je op ns.nl.

Inkortingsmogelijkheid.

Na ongeveer 12 km kun je in Twello op de trein stappen. In Twello vertrekken de treinen naar Deventer en naar Apeldoorn dagelijks 2x per uur. Voor actuele vertrektijden kijk op ns.nl.

Wandelnet

In ons land zijn circa 40 Lange-Afstand-Wandelpaden® (LAW's), in lengte variërend van 80 tot 725 km, beschreven en gemarkeerd. Alle activiteiten op het gebied van LAW's in Nederland worden gecoördineerd door Wandelnet. Naast het ontwikkelen en beheren van LAW's behartigt Wandelnet de belangen van alle recreatieve wandelaars op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Alle activiteiten worden ondersteund door zo'n

900 vrijwilligers, verspreid door het hele land. Meer weten over de LAW's? Kijk op: www.wandelnet.nl.

Meldpunt Wandelen

Markering weg? Blokkade op de route? Meld het ons! www.meldpuntroutes.nl

Beschrijving van de Wandeling

1. Deventer

Al in de 8e eeuw was hier een handelsnederzetting, die zich snel ontwikkelde tot één van de weinige grote vroegmiddeleeuwse steden. In de 10e eeuw begon de grote opleving van de handel voor Deventer. Deze zette door tot ver in de late Middeleeuwen. Naast graan, laken, zout en hout werd ook veel vis verhandeld naar Duitsland. Deventer was een prominent lid van het Hanzeverbond en mocht zich zelfs Keizerlijke Vrije Hanzestad noemen. De keizerskroon siert dan ook nog steeds het stadswapen. Deventer was vooral in de 14e en 15e eeuw belangrijk als jaarmarktstad. De stad werd het ontmoetingspunt voor handelaren die overal vandaan kwamen. Ook voor de boekdrukkunst was Deventer een belangrijk centrum. Het oude Deventer is goed te zien in de wijken Bergkwartier en Noorderbergkwartier en op de pleinen Grote Kerkhof en Brink. Bij het VVV-kantoor op de Brink zijn verschillende stadswandelingen verkrijgbaar.

 Je verlaat station Deventer aan de stadskant. Bij het verkeerslicht oversteken en rechtsaf gaan. Het trottoir blijven volgen. Dit gaat over in een asfaltpad door het park. In het park het water steeds aan je linkerhand houden, bruggetje negeren.. Steek een klinkerweg over. Volg het halfverharde pad (Je hebt weer water aan je linkerhand) tot de IJssel. Bij de IJssel rechtsaf en onder de spoorbrug door lopen. Neem rechts de trap naar boven. Bovenaan de trap ga je rechtsaf het voetpad op. Volg dit de brug over.

2. IJsselbruggen

Was in de 13e en 14e eeuw het vervoer over water de basis van de welvaart, in de loop van de 15e eeuw worden ook de landverbindingen belangrijk, zeker toen de IJssel verzandde. De Hanzesteden langs de IJssel waren aanvankelijk fel gekant tegen het aanleggen van bruggen in naburige steden in verband met het gevreesde oponthoud voor de Hanze konvooien en natuurlijk ook uit concurrentie overweging. Deventer kreeg in 1482 toestemming een brug te bouwen, maar Zutphen was uiteindelijk eerder klaar met de bouw ervan.

 Aan het eind zigzag omlaag en direct linksaf een halfverhard pad met het spoor links van je. Het pad komt uit op een dijk en gaat over in een klinkerweg.

3. Het Landschap

Overgangen tussen droog en nat waren de eerste vestigingsplaatsen van mensen in dit gebied. Het landschap bestond lange tijd uit grote akkercomplexen op de oeverwallen, boerderijen aan de rand ervan, en wei- en hooilanden op de lagere gronden. Ter verbetering van de ontwatering werden er beken en

waterlopen gegraven. De graslanden werden oorspronkelijk omgeven door houtwallen met meidoornhagen als afscheiding en veekering. De uitvinding van het prikkeldraad in 1873, ruilverkaveling Twello en bacterievuur, een ernstige plantenziekte, hebben veel kavelbeplanting doen verdwijnen. Onderweg zie je nog wel wat oude meidoornhagen.

 De klinkerweg gaat de dijk af. Beneden hou je rechts aan, een klinkerweg op. Na 500 meter linksaf, een halfverharde weg in. De halfverharde weg gaat over in een asfaltweg. Steek de Terwoldseweg recht over en ga de Hunderenslaan in. Loop rechtsaf de parkeerplaats voor gasten van landgoed Het Hunderen op.

4. Landgoed Hunderen

In en rond Twello zijn nog steeds veel landhuizen te vinden. Waar de statige huizen zijn afgebroken zijn de landgoederen nog steeds herkenbaar aan het parkachtige landschap. Hunderen ligt aan de rand van een oeverwal van de IJssel en werd al in het jaar 959 genoemd als 'villa Hundere'. Het huis stamt uit de zeventiende eeuw, maar is in 1863 drastisch verbouwd (de bovenste verdieping en zijvleugels zijn afgebroken). In 1809 kwam het huis in bezit van de familie Kerkhoven. De zoons en kleinzons Kerkhoven vestigden zich als theeplanters op Java. De roman van Hella Haasse "Heren van de thee" is aan hen gewijd en speelt zich deels op dit landgoed af. In 1975 schenkt de familie Birnie het huis aan het Geldersch Landschap. Tegenwoordig zijn in Hunderen en bijbehorend koetshuis zorgappartementen voor dementerende ouderen.

 Aan het einde van de parkeerplaats rechtsaf, een graspad overgaand in een bospad. Volg dit pad om het landhuis heen en steek een bruggetje over. Het pad vervolgen en na 50 meter op een oprijlaan rechtsaf. Aan het einde van de oprijlaan rechtsaf, Kruisvoorderweg in. Na ongeveer 200 meter kom je voorbij [Fruitwekerij H. Klomp](#), waar vers fruit en sapjes verkocht worden.

5. Huis Kruisvoorde

1575 is het landgoed 'Cruisenfort' al bekend als Havezate. Het gebouw wordt later gebruikt door de schout (een soort burgemeester). In het begin van de 20e eeuw werd de toren aan de rechterkant gebouwd. Tijdens de oorlog is het huis ingenomen door de Duitsers. In de jaren '60-'70 is het huis in verval geraakt. De familie Kramer heeft het kasteel voor een appel en een ei gekocht en in eigen regie gerestaureerd. Jarenlang werden er inboedelverveilingen gehouden. Het kasteeltje is in gebruik als woonhuis.

 Weer 600 meter verder rechtsaf, Blikkenweg. Deze 1 km volgen met een bocht naar rechts en naar links.

6. Parckelaer

De geschiedenis van de Parckelaer gaat terug tot de 15e eeuw. Mogelijk is het van agrarische oorsprong, maar het ontwikkelde zich tot havezate, een (ridderlijke) hofstede, waaraan rechten (gezag) en plichten (bescherming plattelandsbewoners) verbonden waren. In het midden van de 18e eeuw is het pand herbouwd. Tot aan het einde van de jaren '80 werd het huis bewoond door de familie Koldewijn (van schilder Piet

Koldewijn). Toen mevrouw Koldewijn er nog alleen woonde, gebruikte ze slechts één kamer; de rest van het huis stond leeg. Het huis is door diverse volgende eigenaren in oude glorie hersteld.

 Bij het bord Blikkenweg nummer 9, 9A, 11,15 ga je linksaf, een zandweg van landgoed Bruggenbosch op.

7. Bruggenbosch

Op dit landgoed is het zeventiende eeuwse landhuis "Brug en Bosch" in 1953 gesloopt. Het koetshuis en de boerderij zijn behouden gebleven. In 2016 is een geheel nieuw kolossaal landhuis in klassieke stijl op het landgoed gebouwd.

 Loop aan de rechterkant om het nieuwe landhuis heen, bij huisnummer 15 rechtsaf en na 50 meter weer rechtsaf, een graspad op. Aan het eind linksaf, een graspad tussen weilanden door. Dit pad rechts vervolgen. Het gaat over in een bospad. Volg dit bospad (zijpad naar rechts negeren) langs de weilandrand tot een asfaltweg. Ga linksaf, Quabbenburgerweg. Deze gaat over in Oude Wezenveldseweg.

 Na een bocht naar links, na huisnummer 7 rechtsaf een onverharde weg opgaan, die overgaat in een graspad. Na 100 meter vlak voor het huis linksaf, een pad door een beukenbos. Na circa 100 meter ga je rechtsaf, bospad. Bij een geasfalteerde oprijlaan rechtdoor via een pad langs een gazon van een landgoed (Huis Wezeveld, nu zorginstelling) en na 170 meter rechtsaf naar een drukke verkeersweg. (Bij grote drukte kun je ervoor kiezen rechtdoor te lopen om bij de even verderop gelegen rotonde over te steken. Met de drukke weg aan je rechterhand teruglopen en linksaf. Je bent weer op de route bij *, zie ook intekening op de kaart.) De verkeersweg oversteken en rechtdoor Hartelaar in.

8. Landgoed Hartelaar

In de 14e eeuw werd 't Hartelaar samen met enkele andere kleine hofmarken samengevoegd tot de Silvolder of Teugse mark. Omstreeks 1382 wordt het Hartelaar al vermeld in de leenakteboeken als 't Guet too Herteler'. De naam Hartelaar betekent 'laaggelegen plek in het bos'. In de middeleeuwen fungeerde het gebouw als 'spieker' opslagplaats voor granen. Het huis werd later uitgebreid met een 'meierei' en een 'lanterskamer' (landsheerkamer). Het landhuis werd in 1976 samen met Monumentenzorg gerestaureerd en is nu in gebruik als conferentieoord en trouwlocatie.

 * Steek het spoor over. Bij een verkeersbord 'doodlopende weg' ga je linksaf, een zandweg op. Waar de zandweg linksaf Twello ingaat, loop je rechtdoor en volgt het pad langs de watergang. Je houdt het water aan je linkerhand. Ga na 140 meter naar de andere kant van het water. Waar het water naar rechts gaat, loop je linksaf een hekje door. Op een asfaltweg rechtsaf gaan. Na 120 meter (na huisnummer 33) rechtsaf, een fietspad op (Wethouder Van de Liendelaan). Bij de kerk linksaf, Kerklaan.

9. Duistervoorde

In 1358 bracht een knecht namens de stad Deventer een brief naar 'Duestervoert'. Vermoedelijk woonde hier

toen al een Van Apeldoorn, later invloedrijk lid van het Deventer koopmansgilde. De Van Apeldoorns behoorden in de 15e eeuw tot de lage adel (ridders). Duistervoorde was een versterkt huis met in de 18e eeuw enorme landerijen. In 1864 kreeg het na een ingrijpende verbouwing het huidige uiterlijk. Toen de Rooms-katholieke kerk eigenaar van het huis werd, werd de Martinuskerk ernaast gebouwd (in 1888). In het huis werd een bewaar- en naaischool ingericht, geleid door zusters. In 1967 verlieten de zusters Duistervoorde. Het huis is nu privébezit.

 Gebruik het voetpad aan de rechter zijkant (achter de bomrenrij). De Kerklaan gaat bij de rotonde over in Duistervoordseweg. Je loopt door tot de kruising Stationsstraat/Duistervoordseweg. Als je de route in Twello af wilt breken, ga je hier linksaf naar NS-station Twello.

10. Twello

Het Gelderse dorp Twello dateert uit de 13e eeuw en lag op de belangrijke handelsroute tussen Holland en Westfalen. Twello heeft lang een agrarisch karakter gehad. Rijke Deventenaren en later ook mensen die terugkwamen uit Indië bouwden er landhuizen. De naam Twello komt van twee en Loo: tussen twee bossen. In de negentiende eeuw kwam de spoorverbinding en er ontstond toen een omvangrijke vleesindustrie. Aan deze vleesindustrie herinneren alleen nog de bronzen biggetjes op het Marktplaatsplein en het Dorpsplein.

 Als je doorloopt naar Deventer (nog 9 km), ga je hier recht door de Dorpsstraat in. Tegenover de kerk rechtsaf een parkje in. Het parkje schuin naar links doorkruisen naar de voorrangsweg (H.W. Iordensweg). Je gaat daar rechtsaf. Bij de Michiel de Ruijterstraat steek je de H.W. Iordensweg over. Je houdt het gemeentehuis van Voorst aan je rechterhand. Volg aan het eind van de parkeerplaats het pad achter het gemeentehuis langs. Links aanhouden langs het weiland en aan het eind linksaf. Op de volgende splitsing rechts door een klaphek. Hier voegt het klompenpad "Fliertpad" zich bij de route.

 Langs een vijver en over het grasveld naar een asfaltweg. Deze kruisen en het rechter pad in. Waar het pad overgaat in een klinkerweg, direct linksaf een halfverhard pad op (bij een hek met huisnummer 45). Aan het einde van het pad op een asfaltweg linksaf. Na ca. 50 m eerste weg rechts. Voor toegangspoort links en direct rechts het wandelpad langs het water volgen. Bruggetjes naar links negeren, na 400 m recht door het bruggetje over en het wandelpad met een bocht naar links blijven volgen tot het fietspad bij de brug. Naar rechts de brug oversteken en het fietspad volgen tot een asfaltweg (Buddezand). Ga linksaf, asfaltweg. Na ca 100 m bij huisnummer 16 rechtsaf, eigenweg.

 Je volgt nu de markering van het klompenpad, "Fliertpad". Na 120 m bij kruising linksaf en direct rechts het weiland in. Volg het pad met een bocht naar rechts en steek naar links via overstapjes het weiland over. Aan de voet van de dijk linksaf. Het pad komt uit bij de parkeerplaats van tuincentrum Tuinland. De verharde weg tegen de dijk op volgen. Bijna boven het pad links de dijk af nemen. Na 200 m naar links via het

hek het weiland oversteken. Na het verlaten van het weiland recht door het bos in.

11. Het Schol

Oorspronkelijk was het Schol een herengoed; de bewoners waren belasting (een deel van de oogst) verschuldigd aan de eigenaar. Het huidige huis, een Engelse buitenplaats in landschappelijke stijl, is in 1870 gebouwd als werkverschaffingsobject in opdracht van een Deventer kantonrechter. Het Houten Huis is rond 1901 in Noorse stijl gebouwd. In 1974 brandde het landhuis uit en deed in die toestand dienst als decor voor het Oosterbeekse "Hartenstein" in de film "Een brug te ver" die grotendeels op en rond de Wilhelminabrug van Deventer is opgenomen. Sinds 1981 is het huis en in 1994 ook de moestuin weer hersteld. In het weiland woont elk jaar een ooievaarsechtpaar met hun jongen. Het landgoed is nu eigendom van Stichting IJssellandschap.

 Aan het eind linksaf. Je loopt om de tuin met een haag van landgoed Het Schol heen. Blijf dit pad dat overgaat in een klinkerweg volgen. Aan het eind van de klinkerweg de voorrangsweg recht door oversteken (Mr. Van Marlestraat). Je neemt de derde weg rechtsaf, Langestraat. Aan het einde van de weg linksaf, Ennestraat. Op splitsing rechtsaf de Lage Worp in. Deze naar links volgen, onder de weg door. (Als je de Bolwerksmolen wilt bezoeken neem je de eerste weg rechts.)

12. Bolwerksmolen

De Bolwerksmolen werd gebouwd op het Bolwerk, een deel van de voormalige vestingwerken van Deventer aan een tak van de Oude IJssel. De molen kwam gereed in 1863 en is de enige windhoutzaagmolen in Overijssel. Het is een achtkantige bovenbuitenkruier. De molen heeft acht velden die met riet bedekt zijn. Het kruitwerk zit boven in de molen en wordt van buitenaf bediend. Vanaf de stelling, de omloop rondom de hele molen, kan de molenaar de zeilen op de wieken leggen en het kruitwerk bedienen. Binnen, op de zaagvloer, zijn de grote sleden te zien, waarop de stammen van het water naar de molen worden getrokken en door de zaagramen worden gehaald. De [bolwerksmolen](#) is van april t/m september te bezichtigen op dinsdag en zaterdag van 9-17 uur. Telefonische informatie: 0570-615040.

 Bij een rotonde rechtsaf naar de veerpont over de IJssel. Met de pont oversteken (€ 1,10 enkele reis). Mocht de pont niet varen (bijvoorbeeld bij extreem hoog water) dan kun je omlopen via de Wilhelminabrug, zie de onderbroken lijn op de kaart.

13. De Welle en Katentol

Een deel van de IJsselkade, De Welle, werd gebruikt als los- en laadplaats voor de koggen en andere vrachtschepen van de Hanzesteden. De schepen meerden af aan houten beschoeiingen. In de 16e eeuw, toen Deventer zijn grootste economische bloei bereikte, besloot het stadsbestuur de houten kaden te vervangen door stenen muren. Aan de Welle werd tol voor passerende schepen geïnd. Sinds 1241 bezat Deventer namelijk de rechten voor de Katentol, een tolplaats die zich oorspronkelijk bij het nabij Zwolle gelegen Katen bevond, maar door de Deventenaren naar hun eigen stad werd overgebracht. De tolgaarder deed per

roeiboot de passerende schepen aan. Voor het geval handelslieden zich aan de toeplicht wilden onttrekken lag een tweede roeiboot klaar.

 Bij verkeerslichten oversteken de Nieuwe Markt in. Je neemt de eerste weg rechtsaf, Waterstraat. Aan het einde van de weg linksaf, Grote Kerkhof. Eerste weg rechtsaf, Polstraat. Polstraat helemaal uitlopen. Op de Brink rechtdoor. Bij de fontein links aanhouden en aan het einde van de Brink rechts aanhouden, de Keizerstraat in. Aan het eind oversteken naar NS-station Deventer.

Genoten?

Schrijf een review!

<http://wandelnet.nl/wandelroute/1037/Twellose-Landgoederen/review>

Alle gegevens in deze folder gelden onder voorbehoud van wijzigingen en eventuele drukfouten. De route en de beschrijving van deze OV-stapper werden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Stichting Wandelnet aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor schade die wandelaars op enigerlei wijze zouden kunnen ondervinden door gebruik te maken van deze routebeschrijving en/of kaart of door het wandelen van de route. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, publicatie op internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wandelnet.

Rev: 15-12-2024